

Rudincová, Blažena

[Kotova, M.Ju. Russko-slavjanskij slovar' poslovic s anglijskimi sootvetstvijami]

Opera Slavica. 2003, vol. 13, iss. 4, pp. 59-60

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/117573>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Кроме списка источников, из которых автор приобретал материал для своего словаря, указывается в приложении также список лингвистической литературы, относящейся к лексикографической проблематике, далее употребляемые польские и русские сокращения и условные печатные знаки. Вслед за корпусом настоящего словаря помещен указатель польских заголовочных слов, образующих омонимические пары с русскими эквивалентами (ср. с. 180-190).

Рецензируемый словарь является полезным и нужным произведением, которое представляет собой вклад в современную польскую лексикографию.

Алеш Бранднер

Kotova, M. Ju.: Rusško-slavjanskij slovar' poslovic s anglijskimi sootvetstvijami. Izd. SPbU, Sankt-Peterburg 2000, 360 s. ISBN 5-288-02434-0

Slavistika na Petrohradské univerzitě má dávné kořeny a bohatou tradici. S její katedrou slovanské filologie jsou spojena jména mnohých významných ruských slavistů, kteří zde působili v dávné i nedávné minulosti nebo působí dosud. Vzpomeňme, například, A. Ch. Vostokova, I. I. Srezněvského, B. de Courtenay, L. V. Ščerbu, B. A. Larina, Ju. S. Maslova, P. A. Dmitrijeva, V. M. Mokijenka, G. A. Lilič a mnohé jiné.

Autorka "Slovníku" Marina Jurjevna Kotova je absolventkou oddělení bulharštiny této katedry, později se začala zabývat i studiem češtiny a slovenštiny. Od r. 1998 je vedoucí katedry slovanské filologie Petrohradské univerzity.

"Slovník", věnovaný rodičům autorky, se skládá z vlastní slovníkové části a tří příloh, k nimž patří: 1) Tematický ukazatel ruských přísloví, 2) Rejstřík ruských přísloví uspořádaný abecedně podle všech komponentů, 3) Seznam slovanských a anglických přísloví uvedených ve slovníkové části.

Do "Slovníku" byla zařazena nejužší ruská přísloví (500 jednotek) spolu s jejich ekvivalenty v běloruštině, bulharštině, polštině, srbštině, slovenštině, ukrajinštině, češtině a angličtině. Při výběru slovníkového materiálu autorka vycházela z paremiologického minima G. L. Permjakova, které bylo vytvořeno v 70. letech XX. stol. a které obsahuje všeobecně známá a aktivně užívaná ruská přísloví. Tento korpus doplnila příklady vlastní excerptce.

Jednotlivá ruská přísloví jsou řazena v abecedním pořádku podle klíčového komponentu, za který jsou považována autosémantika v prioritním pořadí od substantiva po adverbium, například: *ГОЛОВА. 76. Сколько голов – столько умов. 77. Дурная голова ногам покою не дает. 78. Повинную голову и меч не сечет. 79. Снявши голову, по волосам не плачут. 80. Выше головы (выше себя) не прыгнешь (не перепрыгнешь).* Vlastní slovníkové heslo obsahuje ruské přísloví (v nutných případech spolu s stylistickou charakteristikou), po němž následuje jeho výklad v ruštině. Poté jsou uvedeny jeho ekvivalenty v různých slovanských jazycích, které M. Ju. Kotova čerpala zejména z knihy F. L. Čelakovského "Mudrosloví národu slovanského ve příslovích" (Praha 1949) a také z jiných slovanských paremiologických slovníků (viz seznam použité literatury – s. 13). Při výběru ekvivalentů ruských přísloví v jiných slovanských jazycích a angličtině se autorka řídila principem funkční adekvátnosti překlada A. V. Fjodorova. Jeho podstatou je

vytvořit u nositele cílového jazyka takového vnímání (chápaní) v našem případě přísloví, které by bylo funkčně adekvátní s jeho vnímáním v jazyce originálu, v daném případě v ruštině. Aktuální užívání těchto ekvivalentů, jak uvádí autorka v předmluvě, bylo podrobeno paremiologickému experimentu mezi nositeli jednotlivých slovanských jazyků.

V první příloze s názvem "Tematický ukazatel ruských přísloví" (s. 182-203) je paremiologický materiál rozříděn do 12 tematických okruhů. Každé přísloví je v závorce označeno číslem, pod kterým je uváděno jak v základní slovníkové části, tak i ve všech přílohách, což usnadňuje orientaci ve "Slovníku" jako celku. V rámci jednotlivých tematických okruhů je materiál prezentován podle principu dichotomie, například: *X. СЧАСТЛИЕ – БЕДА. 1) Счастливое – несчастливое. 2) Радость – беда.*

Rejstřík ruských přísloví, který je uveden v další příloze (s. 204–272), plní tři významné cíle: 1) podle čísla lze najít kterékoli z 500 ruských přísloví ve vlastní slovníkové části, 2) je možné stanovit, ve které z tematických okruhů je dané přísloví uvedeno a 3) umožňuje vymezit ta přísloví, která nebyla zařazena do Permjakovova paremiologického minima, ale jsou součástí slovníku (jsou zde označena hvězdičkou). Tento rejstřík poskytuje komplexní pohled na uváděný paremiologický materiál.

Poslední přílohu tvoří abecední rejstřík jednotlivých slovanských a anglických přísloví uvedených v základní slovníkové části. Každé z přísloví je charakterizováno znakem frekvence (+, o, -), rovněž je k němu přiřazeno číslo ruského přísloví, jehož je ekvivalentem uvedeným v první části slovníku, například:

- + *Kde (Tady) je zakopaný pes. 390*
- o *Kdo dva zajíce honí, žádného nechytí. 141*
- *Kde jsi zpívala v létě, zpívej i v zimě. 355*

Z výše uvedené analýzy "Slovníku" vyplývá, že práce petrohradské slavistky M. Ju. Kotové představuje originální přínos do paremiologie slovanských jazyků nejen z hlediska materiálu, ale i jeho prezentace.

Blažena Rudincová

Východoslovenský slovník. Historicky dokumentovaný (921-1918); paralely české, slovenské ekvivalenty. Zredigoval Ondrej R. Halaga. I. diel A – O, II. diel P – Ž. Universum : Košice – Prešov, 2002, 1393 stran. ISBN 80-89046-03-7; I. díl ISBN 80-89046-04-5; II. díl ISBN 80-89046-05-3

Východoslovenskému historikovi a lingvistovi O. R. Halagovi se konečně víc jak po padesáti letech podařilo vydat grandiózní *Východoslovenský slovník*, který ze skromnosti podepsal pouze jako redaktor.

Jedná se o historicky fundovanou lexikografickou příručku, která má a bude sloužit objektivnímu poznání východoslovenského lexika, nikoli ovšem pouze v rámci užšího či širšího (slovenského) nacionalizmu, především však ve slovanských souvislostech, a to nejen z pohledu historického, ale hlavně z hlediska současné komunikace, ovšem i z dalších možností hlubších zkoumání nejen komparačně lingvistických, nýbrž také historických, kulturních, etnických a sociálních. „*Namiesto ideálu separácie – „materčiny“-ghetta – nastoľuje ideál čím širšej komunikatívnosti a postupnej integrácie kultúry a brat-*